

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«___» червня 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Облік і аналіз діяльності бюджетних установ»

Виконав(ла): Аріна МІНОВСЬКА

Керівник: д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

другий розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Тетяна КОСОВА
«13» травня 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
здобувача вищої освіти МІНОВСЬКОЇ Аріни Віталіївни
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Облік і аналіз діяльності бюджетних установ» затверджена наказом ректора від .04.2024 № /ст.
2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 до 16.06.2024.
3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи бюджетної установи, фінансова, податкова, статистична звітність бюджетної установи.
4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

- 1.1. Сутність діяльності бюджетних установ як об'єкта обліку і аналізу
- 1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу діяльності бюджетних установ
- 1.3. Організація та задачі обліку і аналізу діяльності бюджетних установ в умовах військової частини А4465.

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ А4465.

- 2.1. Документальне оформлення операцій щодо діяльності бюджетних установ та облікові процедури у військовій частині А4465.
- 2.2. Відображення діяльності бюджетних установ у фінансовій та податковій звітності
- 2.3. Аналіз діяльності бюджетних установ та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи військової частини А4465.

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність діяльності бюджетних установ як об'єкта обліку і аналізу.
 ЛИСТ 2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу діяльності бюджетних установ. ЛИСТ 3. Організація та задачі обліку і аналізу діяльності в умовах бюджетної установи. ЛИСТ 4. Документальне оформлення операцій та облікові процедури діяльності бюджетної установи. ЛИСТ. 5. Відображення діяльності бюджетних установ у фінансовій і податковій звітності. ЛИСТ. 6. Аналіз діяльності та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи бюджетної установи.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	13.05.2024 – 21.05.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.05.2024 – 31.05.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	01.06.2024 – 04.06.2024	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	05.06.2024 06.06.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		

8. Дата видачі завдання: «13» травня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Ніна ОВСЮК
 (підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Аріна МІНОВСЬКА
 (підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Облік і аналіз діяльності бюджетних установ»: 61 стор., 8 табл., 43 літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи: удосконалення теоретико-практичних засад обліку і аналізу діяльності бюджетної установи.

Об'єкт дослідження – процес організаційного та методичного забезпечення обліку і аналізу діяльності бюджетної установи.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку і аналізу діяльності бюджетної установи Військової частини А4465.

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проводки наукових досліджень та в практичній діяльності бюджетних установ.

ОБЛІК, АНАЛІЗ, БЮДЖЕТНА УСТАНОВА, ДІЯЛЬНІСТЬ, ВІЙСЬКОВА ЧАСТИНА, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, СТАНДАРТИ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗСУ – Збройні сили України

НП(С)БОДС – національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі

ПК – персональний комп'ютер

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	11
1.1. Сутність діяльності бюджетних установ як об'єкта обліку і аналізу...	11
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу діяльності бюджетних установ.....	14
1.3. Організація та задачі обліку і аналізу діяльності бюджетних установ в умовах військової частини А4465.....	20
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ А4465.....	27
2.1. Документальне оформлення операцій щодо діяльності бюджетних установ та облікові процедури у військовій частині А4465.....	27
2.2. Відображення діяльності бюджетних установ у фінансовій та податковій звітності	32
2.3. Аналіз діяльності бюджетних установ та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи військової частини А4465.....	36
Висновки до розділу 2.....	48
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність проблеми. Введення обов'язкового бухгалтерського обліку в Збройних Силах України сприяло перенесенню значної частини роботи з організації первинного обліку оборонних ресурсів у фінансові служби військових частин. Це стало необхідним для забезпечення системності, точності та відповідності вимогам законодавства при управлінні ресурсами. Фінансові служби мають важливу роль у забезпеченні ефективного ведення обліку, контролю за фінансовими потоками та забезпечення фінансової дисципліни. Це дозволяє оптимізувати процеси управління ресурсами та забезпечує достовірність інформації про фінансові та матеріальні активи Збройних Сил.

Ефективне управління фінансовими та матеріальними ресурсами має вирішальне значення для успішної діяльності військових частин та Збройних Сил в цілому. Потреба у забезпеченні ефективного витрачання ресурсів посилюється в умовах обмежених бюджетних асигнувань та необхідності максимізації результативності використання кожного фінансового та матеріального обороту.

Пошук нових шляхів ефективного витрачання, обліку ресурсів та звітності є ключовим завданням для забезпечення обґрунтованого оборонного планування. Це включає в себе вдосконалення систем обліку та контролю, впровадження сучасних методів аналізу та моніторингу використання ресурсів, а також постійний моніторинг та оцінку ефективності витрат.

Дослідження питань, пов'язаних з формуванням інформаційних масивів та оцінкою їх достатності для подальшого використання, має важливе значення для забезпечення ефективного функціонування будь-якої організації, включаючи Збройні Сили. У контексті військових установ це особливо важливо, оскільки від якості та точності обліку залежить прийняття обґрунтованих стратегічних та оперативних рішень. Автоматизовані системи

управління дозволяють не лише збирати інформацію, а й аналізувати її швидко та ефективно, що є ключовим фактором в сучасному управлінні.

На нашу думку, в умовах воєнного стану питанням обліку і аналізу діяльності військових частин потрібно приділяти більше уваги. Актуальність пошуку шляхів адаптація організації та методики обліку і аналізу бюджетних установ до сучасних умов зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, її мету і завдання.

Мета кваліфікаційної роботи – удосконалення теоретико-практичних засад обліку і аналізу діяльності бюджетної установи.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних *завдань*:

визначити сутність діяльності бюджетної установи як об'єктів обліку і аналізу;

провести критичну оцінку нормативно-правового регулювання обліку і аналізу діяльності бюджетної установи;

узагальнити організацію та задачі обліку і аналізу діяльності бюджетної установи в умовах військової частини А4465;

охарактеризувати документальне оформлення операцій та облік діяльності бюджетної установи;

розкрити методику синтетичного і аналітичного обліку діяльності військової частини в умовах воєнного стану;

провести аналіз діяльності бюджетної установи та обґрунтувати напрями удосконалення обліково-інформаційної системи військової частини.

Об'єкт дослідження – процес організаційного та методичного забезпечення обліку і аналізу діяльності бюджетної установи.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку і аналізу діяльності військової частини А4465.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та

графіки, нормативний, економіко-математичного моделювання, факторного і коефіцієнтного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, облікові реєстри та первинні документи військової частини А4465.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи у частині удосконалення організації та методики обліку та аналізу у військових частинах.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 61 сторінці друкованого тексту, у тому числі 8 таблиць, 3 додатка на 30 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 43 найменування і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

1.1. Сутність діяльності бюджетних установ як об'єкту обліку і аналізу

Поняття «бюджетної установи» включає в себе:

1. Органи державної влади - це установи, що відповідають за здійснення владних функцій на рівні центрального або місцевого рівнів (міністерства, відомства, комітети, агентства тощо).

2. Органи місцевого самоврядування - це установи, що діють на рівні місцевої громади, такі як міські, районні та сільські ради, виконавчі комітети та інші.

3. Організації, створені органами державної влади або місцевого самоврядування, які функціонують під їх контролем та фінансуванням.

Всі ці установи та організації отримують фінансування з державного або місцевого бюджетів і повністю або частково утримуються за їх рахунок.

Бюджетні установи здійснюють бухгалтерський, управлінський, статистичний облік.

Управлінський облік є ключовою складовою системи управління будь-якою організацією, включаючи військові частини та Збройні Сили. Основною метою управлінського обліку є забезпечення керівництва необхідною фінансовою та логістичною інформацією для прийняття оперативних та стратегічних рішень.

Процес управлінського обліку включає наступні етапи:

- визначення ключових показників, які потрібно виміряти та аналізувати для ефективного управління;

- збір та обробка фінансової та логістичної інформації для подальшого аналізу;

- формування звітів, аналітичних документів та презентацій на основі зібраної інформації;

- розгляд та оцінка інформації з метою виявлення тенденцій, проблемних питань та можливих стратегічних варіантів дій.

На основі отриманої інформації керівництво приймає оперативні та стратегічні рішення, спрямовані на досягнення цілей організації. Управлінський облік базується на методиках та інструментах, що є тісно пов'язаними з функціональними процесами будь-якої установи, і включає в себе аспекти фінансового обліку, логістики, управління ресурсами та інші аспекти діяльності організації.

Система управлінського обліку спрямована на вирішення внутрішніх задач управління конкретною установою чи організацією. Ця система потребує детальної інформації, яка враховує особливості технологій та організації саме цієї установи. Вона має за мету оптимізацію внутрішніх процесів, планування ресурсів, контроль за виконанням завдань та прийняття ефективних управлінських рішень.

Основні функції системи управлінського обліку включають:

- збір інформації про фінансові та логістичні процеси в установі, включаючи витрати, доходи, запаси, виробничі обороти тощо;

- аналіз даних для виявлення тенденцій, прогалин, можливостей для оптимізації та підвищення ефективності;

- планування ресурсів, визначенні бюджетів, розподілі коштів та інших ресурсів в установі;

- контроль за виконанням планів та звітності перед керівництвом та вищими органами;

- підтримка обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей установи, через надання керівництву необхідної інформації.

Система управлінського обліку є важливим інструментом для підвищення ефективності управління та досягнення стратегічних цілей

установи або організації. Вона підлаштована під конкретні потреби та особливості кожної організації, щоб забезпечити оптимальне використання ресурсів і досягнення успіху.

Управлінський облік відрізняється від традиційного фінансового обліку, орієнтованого переважно на складання фінансової звітності для зовнішніх користувачів. Ось деякі основні відмінності між ними (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні відмінності між системами управлінського і бухгалтерського обліку

№ з/п	Критерій	Відмінність
1	Цільове спрямування	Управлінський облік спрямований на внутрішні потреби керівництва для прийняття управлінських рішень та досягнення стратегічних цілей, тоді як фінансовий облік орієнтований на складання фінансової звітності для зовнішніх зацікавлених сторін.
2	Методи і правила	Управлінський облік не обмежений офіційними регламентами, які зазвичай характерні для фінансового обліку. Він використовує різноманітні форми та методи, розроблені самою установою для оптимізації управління та прийняття ефективних рішень.
3	Параметри прийняття рішень	Під час розробки управлінських рішень в управлінському обліку враховуються як кількісні, так і якісні показники. Це дозволяє керівництву отримувати більш повний образ ситуації та приймати збалансовані рішення.
4	Сфера застосування	Управлінський облік застосовується ширше, ніж фінансовий, і може включати в себе не лише фінансові аспекти, а й операційні, логістичні, людські ресурси тощо.

Джерело: власна розробка

Управлінський облік забезпечує керівництву більш гнучкий та інформативний інструмент для управління установою чи організацією, дозволяючи краще адаптуватися до змінних умов та досягати стратегічних цілей. Інформація, яка надається управлінським обліком, має на меті задоволення різноманітних потреб на різних рівнях управління (табл. 1.2).

План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [33] є структурованим переліком рахунків і субрахунків, який використовується для узагальнення фінансової інформації у бухгалтерському обліку суб'єктів державного сектору.

Інформаційні можливості управлінського обліку

№ з/п	Рівень	Можливості
1	Стратегічне управління	Управлінський облік надає керівництву необхідну інформацію для формулювання стратегічних цілей та планів дій, а також для відстеження їх виконання та вирішення проблем, що виникають у процесі реалізації стратегій.
2	Поточне управління	Інформація з управлінського обліку дозволяє забезпечити поточне управління підрозділами та працівниками, включаючи контроль за виконанням завдань, розподіл ресурсів та моніторинг продуктивності.
3	Оптимізація використання ресурсів	Шляхом аналізу інформації, яка надається управлінським обліком, керівництво може виявити ефективність використання ресурсів, виявити можливості для їх оптимізації та раціоналізації.
4	Об'єктивна оцінка діяльності	Управлінський облік допомагає забезпечити об'єктивну оцінку діяльності підрозділів і працівників на основі конкретних даних і фактів, що дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого розвитку та планування.

Джерело: власна розробка

Кожен рахунок має свій унікальний код, який складається з кількох цифр, що мають певні значення, а саме:

- перша цифра визначає клас рахунків і вказує на групу рахунків за їх призначенням: клас 1 відповідає рахункам, пов'язаним із розпорядженням бюджетними коштами, а клас 3 - державному бюджету;

- друга цифра визначає номер синтетичного рахунку у межах певного класу і вказує на загальний тип рахунку, наприклад, рахунок для відображення доходів або витрат;

- третя цифра вказує на ідентифікатор суб'єкта державного сектору, який володіє чи контролює цей рахунок (Державний бюджет, місцеві бюджети);

- четверта цифра використовується для ідентифікації підрозділу або додаткової категорії в межах певного рахунку (конкретна програма або проект).

Автоматизовані системи управління забезпечують швидкий доступ до необхідної інформації, а також допомагають аналізувати її для прийняття обґрунтованих рішень. В умовах кризових ситуацій важливо мати можливість

оперативно реагувати на зміни та координувати дії різних підрозділів. Автоматизовані системи дозволяють збирати, обробляти та передавати інформацію швидко і ефективно, що дозволяє керівництву органів військового управління приймати обґрунтовані рішення в найкоротший термін.

Принцип одноразового вводу та багаторазового використання інформації є ключовим для забезпечення достовірності та ефективності управління. Він передбачає, що інформація вводиться в систему тільки один раз, а потім може бути використана множину разів для різних цілей і аналізу. Це дозволяє уникнути помилок, що можуть виникнути при повторному введенні даних, а також забезпечує консистентність та точність інформації, сприяє ефективному використанню ресурсів, підвищенню якості управління в цілому.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу діяльності бюджетних установ

Закон України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» [41] відображає важливу структуру для управління майном, що призначене для використання військовими частинами, закладами, установами та організаціями Збройних Сил України. Він встановлює правові норми, що регулюють власність, використання, обіг та розпорядження цим майном. Також закон визначає повноваження органів військового управління та посадових осіб стосовно управління цим майном, щоб забезпечити ефективно та відповідальне його використання з метою забезпечення потреб Збройних Сил України.

Визначення військового майна включає широкий спектр різноманітних об'єктів та ресурсів, які призначені для підтримки та функціонування військових частин і організацій Збройних Сил України, забезпечення їх повсякденного функціонування, повноти та ефективності військових операцій, а саме: будівлі, споруди, засоби зв'язку, озброєння, техніку,

боєприпаси, а також різноманітне обладнання та матеріали, необхідні для забезпечення військових потреб.

Міністерство оборони України, як центральний орган управління Збройних Сил України, має важливі повноваження щодо управління військовим майном. Це включає закріплення майна за військовими частинами під час їх формування, переформування, а також розпорядження цим майном у разі необхідності перерозподілу між військовими частинами, включаючи ситуації розформування військових підрозділів. Ці заходи спрямовані на забезпечення оптимального використання ресурсів та ефективного функціонування Збройних Сил України.

Закріплення військового майна за військовими частинами Збройних Сил України на праві оперативного управління означає, що ці військові частини мають право вести діяльність щодо використання, обслуговування та збереження цього майна відповідно до їхніх потреб та завдань. Це дозволяє військовим частинам ефективно використовувати ресурси, щоби забезпечити свою функціональність та виконання поставлених завдань.

Порядок обліку, інвентаризації, зберігання, списання, використання та передача майна визначається Постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 № 1225 [35], що забезпечує ефективне управління ним та мінімізує можливі ризики втрат чи недостач. Це сприяє оптимальному використанню ресурсів та забезпечує високий рівень ефективності управління бюджетними коштами в Збройних Силах України.

Майно для забезпечення руху опору є військовим і закріплюється за військовими частинами Сил спеціальних операцій Збройних Сил України. Воно включає в себе різноманітні засоби транспорту, зброю, спеціальне обладнання та інші ресурси, які необхідні для проведення спеціальних операцій та забезпечення ефективного функціонування опору.

Щорічна інвентаризація військового майна, закріпленого за військовими частинами Збройних Сил України, є важливим етапом забезпечення постійного державного контролю за його наявністю, якісним станом і

ефективністю використання. Її проведення здійснюється згідно з Положенням про інвентаризацію військового майна, яке затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 № 748 [34]. Це положення встановлює порядок проведення інвентаризації, включаючи вимоги щодо складання актів інвентаризації, визначення вартості майна та інші аспекти цього процесу.

Інвентаризація військового майна - це процес перевірки фактичної наявності, кількості, його якісного стану і комплектності у військових підрозділах, на складах, в їдальнях, в парках, майстернях та інших об'єктах військового господарства. Цей процес виконується інвентаризаційною комісією, до складу якої входять військовослужбовці або працівники військової частини з відповідним досвідом у сфері організації ведення військового господарства і обліку військового майна, не пов'язані службовими відносинами з підрозділами або службами військової частини, військове майно яких підлягає інвентаризації.

Інвентаризаційна комісія відповідає за проведення інвентаризації згідно з установленими процедурами та стандартами, перевіряючи фактичну наявність, стан та комплектність майна, відповідність результатів інвентаризації обліковим документам, забезпечує об'єктивність та незалежність процесу. Під час інвентаризації комісія перевіряє фактичну наявність і якісний стан майна, порівнюючи його з обліковими документами, такими як книги обліку матеріальних цінностей, звітами та іншими службовими документами. Основною метою інвентаризації є забезпечення достовірності обліку та контроль за рухом майна, а також виявлення будь-яких можливих розбіжностей чи недоліків у системі управління ресурсами.

Інвентаризація є важливою складовою системи внутрішнього контролю, забезпечує ефективне використання військових ресурсів, дозволяє контролювати наявність та стан військового майна, виявляти можливі втрати або недоліки в управлінні ресурсами, а також забезпечує більш ефективне використання військових ресурсів.

Відчуження військового майна здійснюється Міністерством оборони України через уповноважені Кабінетом Міністрів України підприємства та організації, які були визначені результатами тендеру. Цей процес відбувається після того, як майно було списано відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 «Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил» [40]. Підприємства та організації, які виграли тендер, отримують право відчужувати військове майно з метою подальшого використання або реалізації. Вони можуть бути використані для ремонту, модернізації, або перепродажу цього майна. Цей процес сприяє оптимізації управління військовими ресурсами та ефективному використанню надлишкового майна. Крім того, він також допомагає забезпечити дотримання прозорих та конкурентних процедур при відчуженні майна.

Рішення про відчуження військового майна, яке є придатним для подальшого використання, але не знаходить застосування у повсякденній діяльності військ, надлишкового майна, а також цілісних майнових комплексів та іншого нерухомого майна, приймається Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства оборони України. Це рішення може бути прийняте з метою оптимізації використання майна, забезпечення його ефективного використання та реалізації, продажу або передачу на інші цілі, які не пов'язані з військовими потребами. Цей процес підкреслює важливість ефективного управління військовими ресурсами та оптимізації використання майна з метою забезпечення національної безпеки та економічного розвитку.

Відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, які підлягають реалізації, а також земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Він включає в себе процедури з проведення торгів, аукціонів або інших конкурентних процедур для продажу або відчуження земельних ділянок і дозволяє забезпечити прозорість та конкурентність процесу відчуження земельних ділянок, виходячи з

оптимальної вартості для держави. Крім того, відчуження земельних ділянок може включати в себе встановлення правил щодо умов використання цих ділянок, зокрема врахування вимог стосовно збереження екологічної безпеки та інших важливих аспектів.

Утилізація військового майна полягає у проведенні комплексу організаційних, наукових, технічних, економічних, екологічних, санітарних, протиепідемічних та інших заходів, спрямованих на переробку цього майна. Цей процес може включати в себе такі кроки, як розбирання, рециклінг, переробка або знищення військового обладнання та матеріалів з метою повторного використання, відновлення ресурсів або екологічно безпечного видалення. Утилізація допомагає знизити кількість надлишкового майна, зменшити витрати на його зберігання та управління, а також має позитивний вплив на навколишнє середовище. Під час утилізації важливо враховувати екологічні та санітарні стандарти, а також забезпечувати безпеку працівників, які займаються цими процесами. Утилізація військового майна є важливим етапом управління ресурсами та забезпечує оптимальне використання державних активів.

Інструкція з обліку військового майна у Збройних Силах України, затверджена Наказом Міністерства оборони України від 17.08.2017 № 440 [25], визначає процедури та вимоги до організації та ведення обліку військового майна, що закріплене за різними військовими установами та підрозділами Збройних Сил України. Основні складові цієї інструкції включають такі пункти:

- загальні положення - опис мети та сфери застосування інструкції, а також визначення основних термінів і понять, що використовуються;
- порядок закріплення військового майна за різними військовими установами та підрозділами, що містить опис відповідних процедур та вимог;
- встановлення відповідальності, ролей та функцій по веденню обліку військового майна, вказівки щодо створення та ведення облікових документів.

- порядок здійснення інвентаризації - опис процедур проведення інвентаризації військового майна з метою перевірки його наявності, кількості, якості та вартості;

- контроль за використанням та збереженням майна: Встановлення механізмів контролю за правильністю та ефективністю використання військового майна, а також за умовами його збереження;

- встановлення процедур та вимог для списання з обліку та відчуження військового майна, яке втратило свою актуальність або призначення;

- визначення видів облікових документів, їх формату, порядку заповнення та зберігання.

Ця інструкція є основою для організації та контролю за обліком військового майна і допомагає забезпечити ефективне його використання та збереження.

П. 64.4 ст. 64 Податкового кодексу України встановлює зобов'язання військових частин стати на облік у контролюючому органі протягом 10 календарних днів після їх реєстрації як суб'єктів господарювання [20]. Це обов'язкове правило при реєстрації новостворених військових частин, які визнані суб'єктами господарювання згідно зі статусом, який їм був присвоєний. Даний облік відбувається у контролюючому органі за місцем дислокації військової частини, дозволяє зберігати відповідність до вимог податкового законодавства та забезпечує ведення належної податкової звітності і платежів.

Відповідно до п. 1.7 розд. I Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588 із змінами (далі – Порядок № 1588) [36] військова частина – військові частини, заклади, установи, організації Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань.

Для взяття на облік як платника податків військова частина повинна подати до контролюючого органу за місцем своєї дислокації наступні

документи протягом 10 календарних днів після отримання свідоцтва про реєстрацію військової частини як суб'єкта господарювання:

- заява про взяття на облік як платника податків;
- копія свідоцтва про реєстрацію військової частини як суб'єкта господарювання;
- копія статутного документа військової частини;
- копія паспорта особи, уповноваженої на підписання документів.

Ці документи необхідні для офіційного оформлення облікового запису військової частини як платника податків і забезпечення відповідності до вимог податкового законодавства.

У разі, якщо військова частина не здійснює господарську діяльність у розумінні Закону України від 21.09.1999 року № 1076-XIV «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» [24], не перебуває на обслуговуванні централізованої бухгалтерії та зобов'язана самостійно вести бухгалтерський облік і є платником податків, необхідно надати підтверджувальний документ, який містить відомості про те, що військова частина є юридичною особою, створеною відповідно до законодавства, і що вона є платником податків. Такий підтверджувальний документ може бути виданий відповідним міністерством або іншим центральним органом виконавчої влади. У цьому документі повинні бути відображені дані про створення військової частини, зазначена її статус юридичної особи та підтверджена її здатність бути платником податків. Цей підтверджувальний документ буде використаний для реєстрації військової частини як платника податків і відповідатиме вимогам податкового законодавства.

Для зняття з обліку військової частини необхідно подати до контролюючого органу за основним місцем обліку наступні документи:

- заяву про ліквідацію або реорганізацію платника податків за формою № 8-ОПП (додаток 14 до Порядку № 1588) [36], яка має містити всі необхідні відомості про платника податків та причину зняття з обліку;

- копію розпорядчого документа (рішення) власника або органу, уповноваженого на те установчими документами про припинення (ліквідацію або реорганізацію військової частини);

- копію розпорядчого документа про утворення комісії з припинення (ліквідаційної комісії), який підтверджує утворення спеціальної комісії для проведення процедур, пов'язаних із ліквідацією або реорганізацією військової частини.

Після надання цих документів контролюючий орган проводить відповідну процедуру зняття військової частини з обліку як платника податків.

1.3. Організація та задачі обліку і аналізу діяльності бюджетних установ в умовах військової частини А4465.

Військова частина А4465 (скорочена назва В/Ч А4465) зареєстрована 03.12.1998 (більше 25 років назад) за юридичною адресою Україна, **6, Миколаївська обл., місто Миколаїв, ВУЛИЦЯ АЕРОДРОМНА, будинок **. Керівником В/Ч А4465 є Жуков Максим Миколайович. Код ЄДРПОУ – 08228725. Розмір статутного капіталу - 0,00 грн. Організаційно-правова форма - Державна організація (установа, заклад).

Види діяльності:

Основний:

84.22 Діяльність у сфері оборони

Інші види діяльності:

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

52.10 Складське господарство

52.23 Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту

Перелік засновників/учасників юридичної особи:

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Код ЄДРПОУ засновника: 00034022

Адреса засновника: Україна, **8, місто Київ, ПРОСПЕКТ ПОВІТРОФЛОТСЬКИЙ, будинок **

В/Ч А4465 перебуває на обліку в органах доходів та зборів. Вона включена до Реєстру неприбуткових установ та організацій на підставі рішення контролюючого органу ДФС № 1714024600304 від 21.06.2017.

Місцезнаходження реєстраційної справи - Департамент з надання адміністративних послуг Миколаївської міської ради.

В/Ч А4465 взята на облік у Державній службі статистики України 22.08.2013 (ідентифікаційний код органу: 37507880).

В/Ч А4465 взята на облік у ДПІ у Ленінському районі м. Миколаїв ГУ Міндоходів 06.01.1997, номер взяття на облік: 00201607, ідентифікаційний код органу: 38790690.

В/Ч А4465 взята на облік у Головному Управлінні ДПС у Миколаївській області, ДПІ у Інгульському районі м. Миколаїв, ідентифікаційний код органу: 44104027. Дата взяття на облік у Реєстрі платників єдиного внеску 16.05.2005, номер взяття на облік: 1401010353.

В/Ч А4465 бере участь у тендерах у лотах за кодом 33.16.1 - ремонтування та технічне обслуговування повітряних і космічних літальних апаратів (продовження строку служби допоміжним силовим установкам ру19а-300).

В/Ч А4465 використовує закріплене за нею військове майно виключно за його цільовим та функціональним призначенням. Це означає, що кожен елемент майна, будь то транспорт, зброя, спеціальне обладнання або інше, призначений для конкретних військових завдань та оперативних потреб. Використання майна згідно з його призначенням допомагає забезпечити ефективність та готовність військових частин до виконання завдань у різних ситуаціях. Крім того, це сприяє збереженню майна та продовженню його терміну служби. Забезпечення В/Ч А4465 відповідним майном для виконання їхніх обов'язків є важливим елементом забезпечення безпеки та ефективності військових операцій.

Облік військового майна у В/Ч А4465 має такі завдання:

- отримання даних про наявність майна для забезпечення військової частини необхідними ресурсами для виконання її завдань;
- виявлення втрат та нестач для вчасного реагування на них та прийняття заходів щодо їх компенсації;
- контроль за рухом майна для відстеження його переміщення та забезпечення безпеки;
- визначення вартості та якісного стану, оцінка вартості майна, визначення необхідності його обслуговування або ремонту;
- отримання облікової інформації для визначити потреби в майні та організації матеріально-технічного забезпечення;
- підготовка даних для складення облікових документів та державної статистичної звітності, забезпечення її транспарентності та відповідності законодавчим вимогам.

Облік військового майна є важливим елементом управління ресурсами та забезпечує ефективне використання цих ресурсів для потреб Збройних Сил. У В/Ч А4465 він є обов'язковим для всього майна, незалежно від його призначення та джерел надходження, включаючи зброю, транспорт, обладнання, запаси тощо. Облік має бути своєчасним, достовірним і точним, щоб забезпечити ефективне управління майном та ресурсами. Це допомагає уникнути втрат, нестач та забезпечити належний контроль за рухом майна. Непорушні запаси військового майна у В/Ч А4465 обліковуються окремо від іншого військового майна. Це дозволяє забезпечити належний контроль за запасами та їх ефективне використання для потреб військових частин. Розділення обліку також сприяє оптимізації управління запасами та забезпеченню готовності до різних ситуацій.

Військове майно непорушних запасів призначене для використання в особливий період, наприклад, у воєнний час або в екстремальних ситуаціях, і перебуває у мирний час на довгостроковому зберіганні у В/Ч А4465. Воно включає в себе запаси боєприпасів, медичних засобів, продовольства, одягу,

палива, техніки та інше обладнання, які необхідні для забезпечення військових потреб у разі загострення ситуації. Зберігання такого майна у В/Ч А4465 забезпечує його готовність до негайного використання в разі потреби та забезпечується відповідним контролем за його станом та збереженням. Це важлива складова системи оборони країни та готовності до військових дій.

Висновки до розділу 1

1. Бухгалтерський облік у військових підрозділах є необхідним елементом для досягнення ефективного управління та підвищення бойової готовності. Він дозволяє керівництву отримувати необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень та ефективного використання ресурсів.

2. Поняття управлінського обліку у військових структурах з'явилося у контексті необхідності покращення управління та оптимізації використання ресурсів у військовій сфері. З початку впровадження управлінського обліку були досягнуті певні результати, включаючи:

- підвищення ефективності управління через інтеграцію елементів управлінського обліку, яка дозволила підвищити якість управлінських рішень за рахунок кращого розуміння фінансових та логістичних процесів у підрозділах;

- оптимізація використання ресурсів через виявлення недоліків та прогалин в управлінні ресурсами та ефективне їх використання;

- підвищення бойової готовності через покращення планування, розподіл та контроль ресурсів для забезпечення бойової готовності військових підрозділів.

3. Важливо, щоб елементи бухгалтерського і управлінського обліку були інтегровані в систему управління як єдина система, спрямована на досягнення стратегічних цілей підрозділу та вищих військових структур.

4. Облік у бюджетних установах здійснюється відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному

секторі і Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який є систематизованим планом і допомагає стандартизувати і узгоджувати фінансовий облік для забезпечення однозначного та зрозумілого представлення фінансової інформації для усіх зацікавлених сторін.

5. Об'єктом дослідження є військова частина А4465, зареєстрована 03.12.1998 у місті Миколаїв. Організаційно-правова форма - Державна організація (установа, заклад). Основний вид діяльності: 84.22 - сфера оборони, інші види діяльності: вантажний автомобільний транспорт, складське господарство, допоміжне обслуговування авіаційного транспорту. Засновником юридичної особи є Міністерство оборони України. В/Ч А4465 перебуває на обліку в органах доходів та зборів. Вона включена до Реєстру неприбуткових установ та організацій на підставі рішення контролюючого органу ДФС № 1714024600304 від 21.06.2017. Місцезнаходження реєстраційної справи - Департамент з надання адміністративних послуг Миколаївської міської ради.

6. В/Ч А4465 використовує закріплене за нею військове майно виключно за його цільовим та функціональним призначенням. Це означає, що кожен елемент майна, будь то транспорт, зброя, спеціальне обладнання або інше, призначений для конкретних військових завдань та оперативних потреб. Використання майна згідно з його призначенням допомагає забезпечити ефективність та готовність військових частин до виконання завдань у різних ситуаціях. Крім того, це сприяє збереженню майна та продовженню його терміну служби. Забезпечення В/Ч А4465 відповідним майном для виконання їхніх обов'язків є важливим елементом забезпечення безпеки та ефективності військових операцій.

7. Облік військового майна у В/Ч А4465 має такі завдання:

- отримання даних про наявність майна для забезпечення військової частини необхідними ресурсами для виконання її завдань;

- виявлення втрат та нестач для вчасного реагування на них та прийняття заходів щодо їх компенсації;

- контроль за рухом майна для відстеження його переміщення та забезпечення безпеки;
- визначення вартості та якісного стану, оцінка вартості майна, визначення необхідності його обслуговування або ремонту;
- отримання облікової інформації для визначити потреби в майні та організації матеріально-технічного забезпечення;
- підготовка даних для складення облікових документів та державної статистичної звітності, забезпечення її транспарентності та відповідності законодавчим вимогам.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК І АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ А4465

2.1. Документальне оформлення операцій щодо діяльності бюджетних установ та облікові процедури у військовій частині А4465

Військові частини ведуть облік закріпленого за ними майна у кількісних, якісних, обліково-номерних та вартісних показниках. Це допомагає забезпечити ефективне управління та використанням ресурсів, а також забезпечити їхню надійну інвентаризацію.

Існують різні служби, відповідальні за певні типи майна (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика служб військових частин, відповідальних за певні типи майна

Служба	Сфера відповідальності
Продовольча служба	облік продовольчих запасів.
Речова служба	облік техніки, засобів зв'язку, спеціального зброї та обладнання.
Квартирно-експлуатаційна служба	облік житлових приміщень та іншої нерухомості.
Пально-мастильні матеріали	облік пального та мастильних матеріалів.

Джерело: власна розробка

Цей систематизований облік допомагає забезпечити ефективне використання ресурсів і забезпечити їхню належну обслуговування.

Процес списання військового майна здійснюється відповідно до встановленого порядку, який регулюється Наказом Міністерства оборони України від 29.03.2021 № 81 [37]. Командири військових частин і посадові особи органів військового управління, відповідно до своєї компетенції, мають право проводити списання майна на підставі актів технічного стану та інспекторських посвідчень. Цей процес передбачає перевірку технічного стану майна, оцінку його вартості та прийняття рішення про подальше використання

або списання. Списання може проводитися у зв'язку з тим, що майно втратило свою ефективність або вже не використовується військовими частинами.

Під час дії воєнного стану командир військової частини може мати право своїм наказом списувати закріплене за військовою частиною майно за поданням спеціальної комісії. Це може бути зроблено:

- незалежно від номенклатури служб забезпечення (за винятком зброї) вартістю за одиницю військового майна або за одним актом до 100 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

- без затверджень та погоджень з посадовими особами вищих рівнів, правоохоронними органами чи спеціальним правоохоронним формуванням у складі Збройних Сил України.

Такий підхід дозволяє оперативно вирішувати питання щодо списання майна та забезпечує швидке реагування на потреби під час надзвичайних ситуацій, зокрема під час воєнного стану. Однак цей процес повинен відбуватися в межах чітко визначених нормативів та враховувати інтереси національної безпеки.

Облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться за допомогою спеціальних облікових документів, таких як книги обліку, картки обліку та інші матеріальні носії інформації. У цих облікових документах фіксуються такі дані про військове майно:

- кількість одиниць майна, що знаходиться на обліку;
- якісний (технічний) стан, включаючи його робочу здатність, наявність пошкоджень та потребу у ремонті;

- облікові та заводські номери, які є унікальними ідентифікаторами кожного елемента майна для їх подальшого відстеження;

- вартість (ціна) військового майна, яка може включати придбану вартість, вартість ремонту або модернізації, а також поточну ринкову вартість;

- історія переміщень і руху майна, включаючи отримання, видачу, переведення та інші транзакції;

- інформація про втрату або нестачу майна, яка дозволяє вжити відповідних заходів для їх компенсації або відшкодування.

Облік військового майна у В/Ч А4465 допомагає забезпечити ефективне управління ресурсами та забезпеченням військових потреб.

Облік військового майна у випадках, коли він містить інформацію, що вважається державною таємницею, проводиться з дотриманням вимог щодо забезпечення її збереження. Це означає, що будь-які документи, що містять конфіденційну інформацію, повинні зберігатися та оброблятися відповідно до встановлених правил і процедур безпеки, а саме:

- обмеження доступу особами, які мають дозвіл на доступ до державної таємниці, до інформації щодо обліку військового майна, яке містить таку таємницю.

- забезпечення фізичної та інформаційної безпеки матеріальних носіїв інформації та застосування заходів кіберзахисту для запобігання несанкціонованому доступу до даних;

- контроль за обробкою, розповсюдженням, передачею та зберіганням інформації, забезпеченням її конфіденційності;

- відповідність дій з обробки і зберігання інформації законодавству з питань збереження державної таємниці.

Ці заходи спрямовані на забезпечення конфіденційності та безпеки державної таємниці, включаючи інформацію щодо військового майна, яка може містити стратегічно важливі дані для національної безпеки та обороноздатності.

Кількісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в натуральних показниках, тобто у конкретних кількісних значеннях або одиницях міри, які характеризують кількість конкретного майна, а саме: штучні одиниці (кількість одиниць зброї, автомобілів, обладнання тощо), вагові одиниці (вага техніки або матеріалів), інші вимірювальні одиниці, які відображають кількість майна. Це дозволяє точно визначати, скільки одиниць конкретного майна знаходиться на обліку у В/Ч А4465 та складах. Крім того, цей підхід

дозволяє здійснювати контроль за рухом майна, виявляти втрати та нестачі, а також планувати потреби в майні для військових операцій та поточного обслуговування.

Вартісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в національній валюті України, гривні. Це дозволяє визначити фінансову вартість майна, яка враховується при плануванні, бюджетуванні та управлінні ресурсами В/Ч А4465. Вартісний облік дозволяє оцінити вартість всього майна, його окремих складових частин, а також визначити вартість втрат або пошкоджень майна внаслідок різних подій. Ця інформація є важливою для ефективного фінансового управління та планування видатків на підтримку військової діяльності та обслуговування майна. Такий облік також допомагає забезпечити прозорість та відповідність фінансових процесів вимогам законодавства.

Вартість військового майна на момент його надходження до сфери управління Міністерства оборони визначається на основі його закупівельної ціни або вартості, яка зазначена в укладених на його виготовлення та поставку договорах. Закупівельна ціна - це вартість, за яку військове майно було придбане на відкритих або закритих торгах або через інші процедури закупівлі. Якщо військове майно було виготовлене на замовлення або придбане в рамках укладених договорів, то його вартість визначається відповідно до ціни, вказаної в таких договорах.

Вартість військового майна, яке перебуває у В/Ч А4465 і закріплене за ними на праві оперативного управління, зазвичай визначається за методикою, передбаченою Методикою визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 28 травня 1998 року № 759 [27]. Зазначена методика враховує різні фактори, такі як стан майна, технічний стан, знос, ринкову вартість, залишкову вартість тощо. Проте, існують випадки, коли вартість військового майна може бути визначена на підставі звіту про оцінку майна, який складено відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [38].

Основними частинами первинного документа військової частини є:

- заголовна частина, яка містить інформацію, що ідентифікує документ і вказує на його призначення та характер (заголовок документа, назва організації, дата складання, номер документа, інші ідентифікаційні дані);

- змістова частина - містить основну інформацію про здійснену господарську операцію або подію, включаючи перелік товарів або послуг, їх кількість, ціни, суми, а також деталі щодо умов операції та інші важливі відомості;

- оформлювальна частина - містить підписи та печатки відповідальних осіб, а також інші елементи оформлення документа, які підтверджують його достовірність і легальність.

Облікові реєстри є основними засобами ведення обліку військового майна і включають:

- паперові або електронні документи, які містять записи про наявність, рух та якісний стан військового майна протягом певного періоду, які використовуються для обліку його загальних показників за певний період;

- картки обліку військового майна у паперовій і електронній формах, які містять детальну інформацію про кожну його окрему одиницю, номери, опис, дату придбання, вартість, місце зберігання тощо;

- картки обліку військового майна особистого користування військовослужбовцями. Вони містять інформацію про виділене майно, дату видачі, особистий номер військовослужбовця та інші деталі.

Ведення обліку військового майна в електронній формі є досить сучасним та ефективним. Використання комп'ютерних програм та інформаційно-комунікаційних систем дозволяє автоматизувати процеси обліку, забезпечити швидкий доступ до необхідної інформації, зменшити ймовірність помилок та забезпечити більш точний та достовірний облік. Автоматизовані системи мають ряд переваг, серед яких:

- швидкість і ефективність, зменшення часу на виконання рутинних операцій;

- точність і надійність, уникнення помилок, пов'язаних із ручним веденням обліку, забезпечення надійності інформації;
- зручність доступу, можливість швидко знаходити необхідну інформацію та мати до неї доступ з будь-якого місця, де є Інтернет;
- забезпечення безпеки, високий рівень захисту конфіденційної інформації та даних;
- економія ресурсів, зменшення витрат на трудові та матеріальні ресурси.

Проте важливо забезпечити відповідність ведення обліку військового майна в електронній формі вимогам до безпеки та конфіденційності, а також забезпечити необхідну підтримку та навчання персоналу для коректної експлуатації.

2.2. Відображення діяльності бюджетних установ у фінансовій та податковій звітності

Методику синтетичного та аналітичного обліку діяльності В/Ч А4465 розглянемо на прикладі операцій з примусово відчуженим або вилученим майном в умовах воєнного стану.

1. Облік основних засобів. Відображення вартості примусово відчужених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів із наступним повним відшкодуванням їх вартості відображається за дебетом рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та кредитом рахунку 6016 «Інші довгострокові фінансові зобов'язання». Водночас проводиться другий запис за дебетом рахунку 5411 «Цільове фінансування» та кредитом 5111 «Внесений капітал» щодо відображення заборгованості бюджету з цільового фінансування.

Вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відображається за дебетом рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та кредитом рахунків 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість», 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Водночас відображається: а) дохід від вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за дебетом 2313 «Реєстраційні рахунки» і кредитом 7511 «Доходи за необмінними операціями»; б) збільшення внесеного капіталу на суму вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за дебетом 7511 «Доходи за необмінними операціями» і кредитом 51 «Внесений капітал»; в) закриття розрахунків щодо вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за дебетом рахунків 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість», 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» та кредитом рахунку 2313 «Реєстраційні рахунки».

Вартість безоплатно переданих примусово відчужених або вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за операціями з внутрівідомчого переміщення відображається за дебетом 5111 «Внесений капітал» та кредитом 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи». Водночас: а) відносяться до фінансових результатів суми амортизації примусово відчужених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, нарахованої у місяці вибуття за дебетом 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду» і кредитом 8014, 8114 «Амортизація»; б) відображається нарахована сума зносу на основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, що безоплатно передані за операціями з внутрівідомчого переміщення за дебетом 1411 «Знос основних засобів», 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів» і кредитом рахунку 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду»; в) відображається вартість безоплатно отриманих примусово відчужених або вилучених основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за операціями з внутрівідомчого переміщення за дебетом 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та кредитом 5111 «Внесений капітал»; г) відображається нарахована сума зносу на примусово відчужені основні засоби, що отримані безоплатно за операціями з внутрівідомчого переміщення за дебетом рахунку 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного

періоду» та кредитом 1411 «Знос основних засобів», 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів».

Вибуття (списання) об'єктів примусово відчужених або вилучених основних засобів у випадках, передбачених законодавством, відображається за кредитом рахунків 10 «Основні засоби», 1116 «Необоротні матеріальні активи спеціального призначення» у кореспонденції за дебетом рахунків 8411 «Інші витрати за обмінними операціями» (залишкова вартість об'єкта основних засобів), 1411 «Знос основних засобів» (сума зносу об'єкта основних засобів). Водночас відноситься до накопичених фінансових результатів первісна вартість примусово відчужених або вилучених основних засобів, при їх списанні за дебетом рахунку 51 «Внесений капітал» і кредитом 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису».

Списання об'єктів примусово відчужених або вилучених інших необоротних матеріальних активів (крім необоротних матеріальних активів спеціального призначення) відображається за дебетом 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів» і кредитом рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» (вартість об'єкта), за дебетом 8014, 8114 «Амортизація» і кредитом 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів» (амортизація у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу)). Водночас відноситься до накопичених фінансових результатів первісна вартість примусово відчужених або вилучених інших необоротних матеріальних активів, при їх списанні за дебетом 51 «Внесений капітал» та кредитом 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису».

2. Облік запасів. Відображення вартості: а) примусово відчужених запасів відображається за дебетом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи» і кредитом 6016 «Інші довгострокові фінансові зобов'язання»; б) вилучених запасів - за дебетом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи» і кредитом рахунків 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість», 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами». Водночас відображається: а) дохід від вилучених запасів – за

дебетом 2313 «Реєстраційні рахунки» і кредитом 7511 «Доходи за необмінними операціями»; б) закриття розрахунків щодо вилучених запасів – за дебетом рахунків 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість», 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами» і кредитом 2313 «Реєстраційні рахунки». Вартість безоплатно переданих примусово відчужених або вилучених запасів за операціями з внутрівідомчої передачі відображається за дебетом рахунку 2711 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками» і кредитом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи». Вартість безоплатно отриманих примусово відчужених або вилучених запасів за операціями з внутрівідомчої передачі відображається за дебетом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи» і кредитом 6611 «Зобов'язання за внутрішніми розрахунками розпорядників бюджетних коштів». Списання використаних примусово відчужених або вилучених запасів військовою частиною, що отримала їх за операціями з внутрівідомчої передачі запасів, відображається за дебетом рахунку 6611 «Зобов'язання за внутрішніми розрахунками розпорядників бюджетних коштів» і кредитом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи».

Використані примусово відчужені або вилучені запаси у військовій частині, яка здійснила їх відчуження та передала іншій військовій частині, списуються за дебетом рахунку 8013 «Матеріальні витрати» і кредитом рахунку 2711 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками», у разі самостійного використання - за дебетом рахунку 8013 «Матеріальні витрати» і кредитом рахунків 15 «Виробничі запаси», 18 «Інші нефінансові активи».

3. Облік акцій. Вартість відчужених акцій відображається за дебетом рахунку 2511 «Придбані акції» і кредитом рахунку 6016 «Інші довгострокові фінансові зобов'язання».

4. Облік відшкодування вартості примусово відчуженого майна. Отримання фінансування на відшкодування вартості примусово відчуженого майна відображається за дебетом рахунку 2313 «Реєстраційні рахунки» і

кредитом рахунків 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями», 54 «Цільове фінансування». Переведення довгострокових зобов'язань у поточні зобов'язання з відшкодування вартості примусово відчуженого майна супроводжується проводкою за дебетом 6016 «Інші довгострокові фінансові зобов'язання» і кредитом 6113 «Поточна заборгованість за іншими довгостроковими зобов'язаннями». Погашення заборгованості з відшкодування вартості примусово відчуженого майна супроводжується проводкою за дебетом 6113 «Поточна заборгованість за іншими довгостроковими зобов'язаннями» і кредитом 2313 «Реєстраційні рахунки».

2.3. Аналіз діяльності бюджетних установ та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи військової частини А4465

Протягом 2023 року вартість активів В/Ч А4465 (табл. 2.1) скоротилася на 1341128599 грн., або на 17,17%, за рахунок нефінансових активів, які становлять майже 100%. З них на основні засоби приходиться 84,4%, на запаси – 15,5%. У складі пасивів основну питому вагу має власний капітал та фінансовий результат, частка якої скоротилася з 84,5% до 80,7%, передусім за рахунок капіталу у дооцінках – із 71,9% до 67,6% (табл. 2.2).

Протягом 2022-2023 років величина доходів зросла на 12476715 грн., або на 11,45% (табл. 2.3). Їх основу становлять доходи від обмінних операцій за рахунок бюджетних асигнувань. Витрати скоротилися на 295530751 грн., або на 65,15%. В результаті дефіцит бюджету скоротився на 308007466 грн., або на 89,36%. У структурі видатків бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету військової частини А4465 (табл. 2.4) превалюють видатки на оборону (більше 96%).

Протягом 2022-2023 років вартість витрат за обмінними операціями скоротилася на 296494522 грн., або на 65,70% (табл. 2.5). Також відбулися суттєві структурні зрушення: питома вага витрат на оплату праці зросла з 19,17% до 60,79%, а інших витрат скоротилася з 73,84% до 15,20%.

Таблиця 2.1

Динаміка абсолютної величини та структури активів військової частини А4465 у 2023 році

Назва рядка	Код рядка	01.01.2023		01.01.2024		Зміна		
		абсолютна сума, грн	структура, %	абсолютна сума, грн	структура, %	абс. приріст, грн.	пемп приросту, %	структури, %
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ	01000	6592816129	84,4083	5214856106	80,6068	-1377960023	-20,90	-3,8015
Основні засоби:								
первісна вартість	01001	9553802492	122,3180	7985829046	123,4381	-1567973446	-16,41	1,1201
знос	01002	2960986363	37,9097	2770972940	42,8313	-190013423	-6,42	4,9216
Незавершені капітальні інвестиції	01030	1876650	0,0240	1624277	0,0251	-252373	-13,45	0,0011
Запаси	01050	1215696480	15,5646	1252621707	19,3620	36925227	3,04	3,7973
Усього за розділом I	01095	7810389259	99,9969	6469102090	99,9938	-1341287169	-17,17	-0,0031
за розрахунками за товари, роботи, послуги	01125	47358	0,0006	117391	0,0018	70033	147,88	0,0012
за розрахунками із соціального страхування	01140	28051	0,0004	21342	0,0003	-6709	-23,92	0,0000
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у: національній валюті, у тому числі в:	01160	164086	0,0021	259332	0,0040	95246	58,05	0,0019
касі	01161	1382	0,0000	0	0,0000	-1382	-100,00	0,0000
казначействі	01162	162704	0,0021	259332	0,0040	96628	59,39	0,0019
Усього за розділом II	01195	239495	0,0031	398065	0,0062	158570	66,21	0,0031
БАЛАНС	01300	7810628754	100,0000	6469500155	100,0000	-1341128599	-17,17	0,0000

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.2

Динаміка абсолютної величини та структури пасивів військової частини А4465 у 2023 році

Назва рядка	Код рядка	01.01.2023		01.01.2024		Зміна		
		абсолютна сума, грн	структура, %	абсолютна сума, грн	структура, %	абс. приріст, грн.	пемп приросту, %	структури, %
І. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ	01400	2112794083	27,0502	1876401944	29,0038	-236392139	-11,19	1,9536
Внесений капітал								
Капітал у дооцінках	01410	5613927481	71,8755	4372188613	67,5816	-1241738868	-22,12	-4,2939
Фінансовий результат	01420	-1129843581	-14,4655	-1029876997	-15,9190	99966584	-8,85	-1,4535
Цільове фінансування	01450	1876650	0,0240	1624277	0,0251	-252373	-13,45	0,0011
Усього за розділом І	01495	6598754633	84,4843	5220337837	80,6915	-1378416796	-20,89	-3,7928
Поточні зобов'язання: за платежами до бюджету	01540	5470	0,0001	4162	0,0001	-1308	-23,91	0,0000
за розрахунками з оплати праці	01560	22581	0,0003	17180	0,0003	-5401	-23,92	0,0000
за внутрішніми розрахунками	01570	1211747563	15,5141	1249079972	19,3072	37332409	3,08	3,7931
інші поточні зобов'язання, з них:	01575	98507	0,0013	61004	0,0009	-37503	-38,07	-0,0003
Усього за розділом ІІ	01595	1211874121	15,5157	1249162318	19,3085	37288197	3,08	3,7928
БАЛАНС	01800	7810628754	100,0000	6469500155	100,0000	-1341128599	-17,17	0,0000

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.3

Динаміка фінансових результатів діяльності військової частини А4465

Назва рядка	Код рядка	2022, грн	2023, грн	абс. приріст, грн.	темп приросту, %
ДОХОДИ: Бюджетні асигнування	02010	108764988	120581198	11816210	10,86
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	02023	135562	311950	176388	130,12
Доходи від продажу активів	02030	8933	0	-8933	-100,00
Усього доходів від обмінних операцій	02080	108909483	120893148	11983665	11,00
Трансферти	02110	0	468498	468498	
Інші доходи від необмінних операцій	02130	46211	70763	24552	53,13
Усього доходів від необмінних операцій	02170	46211	539261	493050	1066,95
Усього доходів	02200	108955694	121432409	12476715	11,45
ВИТРАТИ: Витрати на виконання бюджетних програм	02210	117996784	131174250	13177466	11,17
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	02220	64623	99120	34497	53,38
Інші витрати за обмінними операціями	02250	333245348	23538863	-309706485	-92,94
Усього витрат за обмінними операціями	02290	451306755	154812233	-296494522	-65,70
Інші витрати за необмінними операціями	02310	2320138	3283909	963771	41,54
Усього витрат за необмінними операціями	02340	2320138	3283909	963771	41,54
Усього витрат	02380	453626893	158096142	-295530751	-65,15
Профіцит/дефіцит	02390	-344671199	-36663733	308007466	-89,36

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.4

**Видатки бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією
видатків та кредитування бюджету військової частини А4465**

Назва рядка	Код рядка	2022	2023	абс. приріст	темп приросту, %	
		у гривнях				
Оборона	02430	451935048	153139548	-298795500	-66,11	
Охорона навколишнього природного середовища	02460	1691845	4956594	3264749	192,97	
УСЬОГО	02520	453626893	158096142	-295530751	-65,15	
		Структура, %				
Оборона	02430	99,63	96,86	-2,76		
Охорона навколишнього природного середовища	02460	0,37	3,14	2,76		
УСЬОГО	02520	100,00	100,00	0,00		

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.5

**Динаміка абсолютної величини та структури елементів витрат за
обмінними операціями військової частини А4465**

Назва рядка	Код рядка	2022	2023	абс. приріст	темп приросту, %	
		у гривнях				
Витрати на оплату праці	02820	86509157	94113679	7604522	8,79	
Відрахування на соціальні заходи	02830	16605174	17617144	1011970	6,09	
Матеріальні витрати	02840	3183303	6636915	3453612	108,49	
Амортизація	02850	11763773	12905632	1141859	9,71	
Інші витрати	02860	333245348	23538863	-309706485	-92,94	
Усього	02890	451306755	154812233	-296494522	-65,70	
		структура, %				
Витрати на оплату праці	02820	19,17	60,79	41,62		
Відрахування на соціальні заходи	02830	3,68	11,38	7,70		
Матеріальні витрати	02840	0,71	4,29	3,58		
Амортизація	02850	2,61	8,34	5,73		
Інші витрати	02860	73,84	15,20	-58,64		
Усього	02890	100,00	100,00	0,00		

Джерело: власні розрахунки

Для удосконалення інформаційно-аналітичної системи військової частини А4465 пропонується впровадження програмного рішення MASTER.

Військова частина, створеного спеціально для ведення обліку у військових частинах України. Воно розроблене з урахуванням потреб вітчизняного ринку та відповідає чинному законодавству України. MASTER доступний у двох варіантах: хмарному та стаціонарному. Хмарне рішення означає, що програмне забезпечення та дані зберігаються в хмарних сервісах, що дає можливість звертатися до них через Інтернет з будь-якого пристрою з підключенням до мережі. У разі стаціонарного рішення програмне забезпечення та дані зберігаються на локальних серверах або комп'ютерах у військових частинах. Доступ до них можливий лише на місці встановлення.

Можливості програми MASTER. Військова частина для В/Ч А4465:

1. Планування і фінансування в контексті управління військовими частинами охоплюють кілька ключових аспектів, включаючи ведення кошторису, контроль за його виконанням, облік за підпрограмами та згортання КЕКВ (Коди Економічної Класифікації Видатків). Розглянемо кожен з цих аспектів докладніше:

1.1. Ведення кошторису - розробка плану фінансових ресурсів, які будуть виділені на певний період (наприклад, на рік) для військової частини. Цей процес включає оцінку потреб в різних видів витрат, врахування вартості ресурсів та узгодження з загальним бюджетом.

1.2. Контроль за виконанням кошторису шляхом відстеження витрат у порівнянні з планованими бюджетними асигнуваннями, виявлення відхилень та прийняття заходів для їх коригування.

1.3. Облік за підпрограмами або напрямки витрат, такі як забезпечення, утримання, розвиток тощо, який дозволяє здійснювати більш деталізований аналіз витрат та ефективніше керувати фінансовими ресурсами.

1.4. Згортання КЕКВ, яке полягає в узагальненні витрат до вищих рівнів КЕКВ для спрощення аналізу та звітності.

2. Взаємодія військових частин з банком включає ряд важливих функцій та процесів, а саме:

2.1. Інтеграція системи дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства - Казначейство», яка дозволяє автоматизувати та спрощувати процеси фінансового управління, зокрема, обробку платежів, контроль за фінансовими операціями, моніторинг банківських рахунків тощо.

2.2. Контроль зобов'язань за кошторисом шляхом моніторингу видатків, здійснення платежів в межах затвердженого бюджету, автоматичне сповіщення про можливі перевищення обсягів витрат тощо.

2.3. Аналіз погашення зобов'язань шляхом відстеження та аналізу сплати зобов'язань перед постачальниками або іншими кредиторами. Це допоможе забезпечити своєчасну оплату, уникнути затримок та штрафних санкцій, а також ефективно керувати ліквідністю.

3. Управління касовими операціями військової частини шляхом формування первинних документів, облікових реєстрів, звітів, а саме:

3.1. Документи, що підтверджують касові операції, такі як квитанції, рахунки-фактури, чеки, прибуткові і видаткові ордери.

3.2. Касова книга - це офіційний документ, в якому реєструються всі касові операції, які здійснюються військовою частиною. Касова книга містить детальну інформацію про кожну транзакцію, таку як дата, сума, призначення платежу або отримання, а також підписи відповідальних осіб.

3.3. Розрахунки з підзвітними особами - це облік коштів, які виділяються підзвітним особам для здійснення платежів або отримання коштів від імені військової частини. Розрахунки з підзвітними особами включають контроль за витратами та зобов'язаннями цих осіб перед військовою частиною.

3.4. Звіти - це документи, які підсумовують касові операції та надають інформацію про фінансовий стан військової частини. Вони включають: звіти про касові операції, звіти про залишки коштів, аналітичні звіти про витрати тощо.

4. Управління послугами та взаєморозрахунками з контрагентами військових частин у частині таких елементів:

4.1. Облік отриманих та наданих послуг, які військова частина отримує від зовнішніх постачальників, а також послуг, які вона надає іншим структурам або особам. Цей облік включає такі дані, як дата, опис послуги, сума, контрагент, що надав послугу, та інші відомості.

4.2. Облік взаєморозрахунків з контрагентами, контроль за фінансовими взаємовідносинами з постачальниками товарів і послуг - ведення реєстру платежів та отримання, контроль за строками платежів, вирішення фінансових питань з контрагентами та інші аспекти взаємодії.

5. Податковий облік військових частин відповідно до Податкового кодексу України, основними елементами якого є:

5.1. Реєстрація податкових обов'язків військових частин як платників податків у відповідному податковому органі. Після реєстрації у військової частини з'являється податковий номер, за яким вона здійснює податкові розрахунки.

5.2. Облік податкових платежів та податкових зобов'язань, які виникають у зв'язку з діяльністю військових частин, зокрема податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), єдиного соціального внеску тощо.

5.3. Складання та подання податкової звітності до відповідних податкових органів, а саме: податкових декларацій, звітів про обсяги оподаткування, податкових розрахунків та іншої необхідної звітної документації.

5.4. Контроль виконання податкового законодавства - вимог Податкового кодексу України, а також інших нормативно-правових актів, що регулюють оподаткування в Україні.

6. Здійснення операцій, які є стандартними етапами бухгалтерського обліку і фінансового управління військових частин, а саме:

6.1. Виставлення початкових залишків - встановлення початкових значень на рахунках та облікових записах в початку нового фінансового періоду (року, кварталу, місяця, дня). Початкові залишки можуть включати

грошові кошти на рахунках, товари на складах, заборгованості та інші фінансові показники.

6.2. Бухгалтерські довідки - це документи, які використовуються для фіксації бухгалтерських операцій та проведення записів у бухгалтерських книгах. Вони включають платіжні доручення, квитанції, накладні, рахунки-фактури тощо.

6.3. Закриття рахунків наприкінці періоду (року, кварталу, місяця, дня), проведення коригуючих та регулюючих записів тощо.

6.4. Підготовка фінансової і бюджетної звітності.

7. Облік необоротних активів військових частини, який складається з таких елементів:

7.1. Картотека основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, що перебувають у власності або у віданні військової частини, яка включає в себе детальні записи про них: інформацію про назву активу, його характеристики, дату придбання, вартість, місцезнаходження, стан тощо.

7.2. Додаткові аналітичні розрізи, які можуть включати різноманітні параметри, за якими можна аналізувати та категоризувати необоротні активи, такі як відділ, відповідальний працівник тощо для ефективнішого управління ними та контролю.

7.3. Документи руху необоротних активів, які фіксують всі операції з ними, такі як придбання, відчуження, переміщення, ремонт, модернізація тощо. Ці документи включають акти приймання-передачі, рахунки-фактури, накладні.

7.4. Розрахунок амортизації, формування актів її нарахування.

7.5. Формування Звітів про необоротні активи: інвентаризаційні звіти, звіти про рух активів, звіти про амортизацію, а також інші фінансові звіти, які відображають стан та облік активів у військових частинах.

8. Управління складом та облік товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) військової частини, яке складається з таких елементів:

8.1. Картотека ТМЦ, яка містить інформацію про всі товарно-

матеріальні цінності, що знаходяться на складі або перебувають у використанні військової частини. Інформація включає назву, код, опис, кількість, вартість, місцезнаходження, дату придбання тощо.

8.2. Документи руху ТМЦ, які фіксують всі операції з ними (приймання на склад, видача, переміщення, повернення, списання тощо). Вони включають накладні, акти приймання-передачі, накази на видачу, акти інвентаризації тощо.

8.3. Облік за підрозділами та складами, який передбачає розподіл товарно-матеріальних цінностей за військовими підрозділами та складами, а також контроль за їх рухом та використанням.

8.4. Матеріально-відповідальні особи (МВО), яким доручено ведення обліку та контроль за ТМЦ в підрозділах або на складах. Вони відповідають за збереження, використання та раціональне використання ресурсів.

8.5. Інвентаризація як перевірка фактичної наявності та стану ТМЦ за допомогою інвентаризаційних комісій, яка проводиться періодично для забезпечення достовірності обліку та виявлення можливих втрат чи недоліків.

8.6. Звіти про облік ТМЦ - інвентаризаційні звіти, звіти про рух ТМЦ, звіти про залишки на складі, а також інші фінансові звіти, які відображають стан та облік товарно-матеріальних цінностей у військових частинах.

9. Управління кадрами військової частини, яке складається з таких елементів:

9.1. Штатний розпис та штат, який визначає кількість та структуру персоналу, необхідного для виконання завдань. Штат передбачає розподіл посад та кількості військовослужбовців та цивільних працівників.

9.2. Облік персоналу, який включає в себе реєстрацію та ведення інформації про кожного працівника, включаючи особові дані, кваліфікацію, військові звання, стаж роботи тощо.

9.3. Військовий облік військовослужбовців за військовими званнями, категоріями, курсами підготовки, а також за іншими характеристиками, які визначаються законодавством та внутрішніми правилами.

9.4. Облік стажу, включаючи ведення інформації про стаж роботи кожного працівника, враховуючи час перебування в оборонній службі, участь у військових операціях, навчання у військових ВНЗ та інші періоди, які можуть бути враховані як пільговий стаж.

9.5. Пільги, відрядження відпустки та лікарняні - облік та управління пільгами та соціальними виплатами для працівників, а також організація відряджень, відпусток та лікарняних.

9.6. Формування кадрових наказів та звітності - підготовка та оформлення кадрових документів, таких як накази про призначення на посаду, звільнення, переведення та інші, а також підготовку звітної документації для відповідних органів.

10. Управління зарплатою та грошовим забезпеченням персоналу і військових частин, яке складається з таких елементів:

10.1. Розрахунок заробітної плати військовослужбовців та цивільних працівників відповідно до чинного законодавства та нормативних актів, що регулюють оплату праці.

10.2. Розрахунок відпусток та лікарняних відповідно до законодавства та внутрішніх правил військової частини.

10.3. Нарахування надбавок та доплат, яке здійснюється відповідно до нормативних документів, що регулюють умови оплати праці для військовослужбовців та цивільних працівників. Це може включати надбавки за особливі умови служби, стаж, ранг, кваліфікацію та інші фактори.

10.4. Формування грошового атестату - документу, який підтверджує виплату заробітної плати та інших грошових виплат працівникам військової частини. Формується відповідно до внутрішніх правил та вимог військової частини.

10.5. Інші спеціалізовані звітні форми - підготовка звітної документації щодо виплат зарплати та грошового забезпечення військовослужбовців та цивільних працівників військової частини для потреб внутрішнього управління та звітності перед вищими органами.

11. Довідники в системі управління військовою частиною є важливою складовою, яка допомагає забезпечити доступ до потрібної інформації та полегшити процеси роботи. Їх основні види:

11.1. Загальносистемні довідники, які входять до складу програмного забезпечення чи системи управління і містять загальну інформацію, що стосується всіх аспектів діяльності військової частини: довідники з термінології, внутрішніх правил, нормативно-правової бази, процедур тощо.

11.2. Користувацькі довідники, які можуть бути розроблені спеціально для потреб конкретної військової частини чи підрозділу. Вони містять інформацію, яка є специфічною для цієї частини або враховує особливості конкретної діяльності: довідники з описом процедур внутрішнього контролю, інструкції з безпеки, регламенти проходження службових процедур тощо.

12. Адміністрування в системі управління військовою частиною, яке включає в себе ряд важливих функцій, в саме:

12.1. Налаштування параметрів користувацького інтерфейсу програмного забезпечення (мова, теми, розміщення елементів) для відображення необхідної інформації та функцій для ефективної роботи користувачів.

12.2. Управління доступом - адміністратор системи встановлює права доступу користувачів до різних функцій, створення ролей користувачів, контролю за доступом до конфіденційної інформації та моніторингу використання системи.

12.3. Обслуговування інформаційної бази - управління базами даних, включаючи резервне копіювання, відновлення даних, оптимізацію та підтримку їхньої ефективності. Адміністратор також відповідає за моніторинг ресурсів серверів та інших компонентів інформаційної системи.

Висновки до розділу 2

1. Військові частини ведуть облік закріпленого за ними майна у кількісних, якісних, обліково-номерних та вартісних показниках. Це допомагає забезпечити ефективне управління та використанням ресурсів, а також забезпечити їхню надійну інвентаризацію. Процес списання військового майна здійснюється відповідно до встановленого порядку, який регулюється Наказом Міністерства оборони України від 29.03.2021 № 81.

2. Під час дії воєнного стану командир військової частини може мати право своїм наказом списувати закріплене за військовою частиною майно за поданням спеціальної комісії. Облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться за допомогою спеціальних облікових документів, таких як книги обліку, картки обліку та інші матеріальні носії інформації. Облік військового майна у В/Ч А4465 допомагає забезпечити ефективне управління ресурсами та забезпеченням військових потреб.

3. Облік військового майна у випадках, коли він містить інформацію, що вважається державною таємницею, проводиться з дотриманням вимог щодо забезпечення її збереження. Кількісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в натуральних показниках, тобто у конкретних кількісних значеннях або одиницях міри, які характеризують кількість конкретного майна, а саме: штучні одиниці (кількість одиниць зброї, автомобілів, обладнання тощо), вагові одиниці (вага техніки або матеріалів), інші вимірювальні одиниці, які відображають кількість майна. Вартісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в національній валюті України, гривні.

4. Облікові реєстри є основними засобами ведення обліку військового майна і включають: паперові або електронні документи, які містять записи про наявність, рух та якісний стан військового майна протягом певного періоду, які використовуються для обліку його загальних показників за певний період; картки обліку військового майна у паперовій і електронній формах, які містять детальну інформацію про кожну його окрему одиницю, номери, опис, дату

придбання, вартість, місце зберігання тощо; картки обліку військового майна особистого користування військовослужбовцями. Вони містять інформацію про виділене майно, дату видачі, особистий номер військовослужбовця та інші деталі.

5. Методику синтетичного та аналітичного обліку діяльності В/Ч А4465 розглянуто на прикладі операцій з примусово відчуженим або вилученим майном в умовах воєнного стану в частині обліку основних засобів, запасів, акцій, вартості примусово відчуженого майна.

6. Протягом 2023 року вартість активів В/Ч А4465 скоротилася на 17,17%, за рахунок нефінансових активів, які становлять майже 100%. З них на основні засоби приходиться 84,4%, на запаси – 15,5%. У складі пасивів основну питому вагу має власний капітал та фінансовий результат, частка якої скоротилася з 84,5% до 80,7%, передусім за рахунок капіталу у дооцінках – із 71,9% до 67,6%.

7. Протягом 2022-2023 років величина доходів В/Ч А4465 зросла на 11,45%. Їх основу становлять доходи від обмінних операцій за рахунок бюджетних асигнувань. Витрати скоротилися на 65,15%. В результаті дефіцит бюджету скоротився на 89,36%. У структурі видатків бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету військової частини А4465 превалюють видатки на оборону (більше 96%).

8. Протягом 2022-2023 років вартість витрат за обмінними операціями скоротилася на 65,70%. Також відбулися суттєві структурні зрушення: питома вага витрат на оплату праці зросла з 19,17% до 60,79%, а інших витрат скоротилася з 73,84% до 15,20%.

9. Для удосконалення інформаційно-аналітичної системи військової частини А4465 пропонується впровадження програмного рішення MASTER. Коректне оформлення та заповнення кожної частини первинного документа є важливим для забезпечення його відповідності вимогам законодавства та для забезпечення його правомірності та використання в подальшому бухгалтерському обліку та аудиті. Облікові реєстри допомагають забезпечити

систематизоване та точне ведення обліку військового майна, що є важливим для ефективного управління ресурсами та забезпечення потреб Збройних Сил.

10. Перевагами програмного рішення MASTER є допомога управлінцям у частині: розуміння фінансових аспектів військових закупівель, забезпечення прозорості і відповідності вимогам фінансового обліку та звітності; оцінки вартості військового майна; раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів; забезпечення прозорості та ефективності управління; упорядкування операцій із великим обсягом даних; забезпечення відповідності вимогам законодавства та стандартам управління військовими частинами; зміцнення фінансової стійкості та виконання завдань військового відділу; інтеграція з банком та використання банківських послуг; сприяння швидкому доступу до фінансових ресурсів; автоматизація процесів та підвищення ефективності контролю за фінансами, т.ч. за касовими операціями військових частин; контроль витрат та забезпечення своєчасної оплати за надані послуги або отримані товари та послуги; ефективне ведення податкового обліку; уникнення податкових ризиків та штрафних санкцій; забезпечення обліку необоротних активів, запасів, кадрів для підтримки оптимального рівня готовності військових частин до виконання своїх обов'язків; ефективне управління зарплатою та грошовим забезпеченням, що гарантує справедливу та своєчасну виплату працівникам військових частин та сприяє підтримці морального та професійного становища персоналу.

11. У програмному рішенні MASTER.Військова частина існує два типи довідників: загальносистемні та користувачькі. Обидва типи довідників сприяють ефективному управлінню та забезпечують однаковий рівень доступу до інформації всім працівникам військової частини, що сприяє забезпеченню однаковості підходів та дотриманню внутрішніх стандартів. Адміністрування відіграє ключову роль у забезпеченні безперебійної та ефективної роботи інформаційної системи військової частини, а також в забезпеченні безпеки та конфіденційності даних.

ВИСНОВКИ

1. Бухгалтерський облік у військових підрозділах є необхідним елементом для досягнення ефективного управління та підвищення бойової готовності. Він дозволяє керівництву отримувати необхідну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень та ефективного використання ресурсів.

2. Поняття управлінського обліку у військових структурах з'явилося у контексті необхідності покращення управління та оптимізації використання ресурсів у військовій сфері. З початку впровадження управлінського обліку були досягнуті певні результати, включаючи: підвищення ефективності управління через інтеграцію елементів управлінського обліку, яка дозволила підвищити якість управлінських рішень за рахунок кращого розуміння фінансових та логістичних процесів у підрозділах; оптимізація використання ресурсів через виявлення недоліків та прогалин в управлінні ресурсами та ефективне їх використання; підвищення бойової готовності через покращення планування, розподіл та контроль ресурсів для забезпечення бойової готовності військових підрозділів.

3. Важливо, щоб елементи бухгалтерського і управлінського обліку були інтегровані в систему управління як єдина система, спрямована на досягнення стратегічних цілей підрозділу та вищих військових структур.

4. Облік у бюджетних установах здійснюється відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі і Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який є систематизованим планом і допомагає стандартизувати і узгоджувати фінансовий облік для забезпечення однозначного та зрозумілого представлення фінансової інформації для усіх зацікавлених сторін.

5. Об'єктом дослідження є військова частина А4465, зареєстрована 03.12.1998 у місті Миколаїв. Організаційно-правова форма - Державна організація (установа, заклад). Основний вид діяльності: 84.22 - сфера оборони, інші види діяльності: вантажний автомобільний транспорт,

складське господарство, допоміжне обслуговування авіаційного транспорту. Засновником юридичної особи є Міністерство оборони України. В/Ч А4465 перебуває на обліку в органах доходів та зборів. Вона включена до Реєстру неприбуткових установ та організацій на підставі рішення контролюючого органу ДФС № 1714024600304 від 21.06.2017. Місцезнаходження реєстраційної справи - Департамент з надання адміністративних послуг Миколаївської міської ради.

6. В/Ч А4465 використовує закріплене за нею військове майно виключно за його цільовим та функціональним призначенням. Це означає, що кожен елемент майна, будь то транспорт, зброя, спеціальне обладнання або інше, призначений для конкретних військових завдань та оперативних потреб. Використання майна згідно з його призначенням допомагає забезпечити ефективність та готовність військових частин до виконання завдань у різних ситуаціях. Крім того, це сприяє збереженню майна та продовженню його терміну служби. Забезпечення В/Ч А4465 відповідним майном для виконання їхніх обов'язків є важливим елементом забезпечення безпеки та ефективності військових операцій.

7. Облік військового майна у В/Ч А4465 має такі завдання: отримання даних про наявність майна для забезпечення військової частини необхідними ресурсами для виконання її завдань; виявлення втрат та нестач для вчасного реагування на них та прийняття заходів щодо їх компенсації; контроль за рухом майна для відстеження його переміщення та забезпечення безпеки; визначення вартості та якісного стану, оцінка вартості майна, визначення необхідності його обслуговування або ремонту; отримання облікової інформації для визначити потреби в майні та організації матеріально-технічного забезпечення; підготовка даних для складення облікових документів та державної статистичної звітності, забезпечення її транспарентності та відповідності законодавчим вимогам.

8. Військові частини ведуть облік закріпленого за ними майна у кількісних, якісних, обліково-номерних та вартісних показниках. Це допомагає

забезпечити ефективне управління та використанням ресурсів, а також забезпечити їхню надійну інвентаризацію. Процес списання військового майна здійснюється відповідно до встановленого порядку, який регулюється Наказом Міністерства оборони України від 29.03.2021 № 81.

9. Під час дії воєнного стану командир військової частини може мати право своїм наказом списувати закріплене за військовою частиною майно за поданням спеціальної комісії. Облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться за допомогою спеціальних облікових документів, таких як книги обліку, картки обліку та інші матеріальні носії інформації. Облік військового майна у В/Ч А4465 допомагає забезпечити ефективне управління ресурсами та забезпеченням військових потреб.

10. Облік військового майна у випадках, коли він містить інформацію, що вважається державною таємницею, проводиться з дотриманням вимог щодо забезпечення її збереження. Кількісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в натуральних показниках, тобто у конкретних кількісних значеннях або одиницях міри, які характеризують кількість конкретного майна, а саме: штучні одиниці (кількість одиниць зброї, автомобілів, обладнання тощо), вагові одиниці (вага техніки або матеріалів), інші вимірювальні одиниці, які відображають кількість майна. Вартісний облік військового майна у В/Ч А4465 ведеться в національній валюті України, гривні.

11. Облікові реєстри є основними засобами ведення обліку військового майна і включають:

- паперові або електронні документи, які містять записи про наявність, рух та якісний стан військового майна протягом певного періоду, які використовуються для обліку його загальних показників за певний період;

- картки обліку військового майна у паперовій і електронній формах, які містять детальну інформацію про кожну його окрему одиницю, номери, опис, дату придбання, вартість, місце зберігання тощо;

- картки обліку військового майна особистого користування військовослужбовцями. Вони містять інформацію про виділене майно, дату видачі, особистий номер військовослужбовця та інші деталі.

12. Методику синтетичного та аналітичного обліку діяльності В/Ч А4465 розглянуто на прикладі операцій з примусово відчуженим або вилученим майном в умовах воєнного стану в частині обліку основних засобів, запасів, акцій, вартості примусово відчуженого майна.

13. Протягом 2023 року вартість активів В/Ч А4465 скоротилася на 17,17%, за рахунок нефінансових активів, які становлять майже 100%. З них на основні засоби приходиться 84,4%, на запаси – 15,5%. У складі пасивів основну питому вагу має власний капітал та фінансовий результат, частка якої скоротилася з 84,5% до 80,7%, передусім за рахунок капіталу у дооцінках – із 71.9% до 67,6%.

14. Протягом 2022-2023 років величина доходів В/Ч А4465 зросла на 11,45%. Їх основу становлять доходи від обмінних операцій за рахунок бюджетних асигнувань. Витрати скоротилися на 65,15%. В результаті дефіцит бюджету скоротився на 89,36%. У структурі видатків бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету військової частини А4465 превалюють видатки на оборону (більше 96%).

15. Протягом 2022-2023 років вартість витрат за обмінними операціями скоротилася на 65,70%. Також відбулися суттєві структурні зрушення: питома вага витрат на оплату праці зросла з 19,17% до 60,79%, а інших витрат скоротилася з 73,84% до 15,20%.

16. Для удосконалення інформаційно-аналітичної системи військової частини А4465 пропонується впровадження програмного рішення MASTER. Коректне оформлення та заповнення кожної частини первинного документа є важливим для забезпечення його відповідності вимогам законодавства та для забезпечення його правомірності та використання в подальшому бухгалтерському обліку та аудиті. Облікові реєстри допомагають забезпечити систематизоване та точне ведення обліку військового майна, що є важливим

для ефективного управління ресурсами та забезпечення потреб Збройних Сил.

17. Перевагами програмного рішення MASTER є допомога управлінцям у частині: розуміння фінансових аспектів військових закупівель, забезпечення прозорості і відповідності вимогам фінансового обліку та звітності; оцінки вартості військового майна; раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів; забезпечення прозорості та ефективності управління; упорядкування операцій із великим обсягом даних; забезпечення відповідності вимогам законодавства та стандартам управління військовими частинами; зміцнення фінансової стійкості та виконання завдань військового відділу; інтеграція з банком та використання банківських послуг; сприяння швидкому доступу до фінансових ресурсів; автоматизація процесів та підвищення ефективності контролю за фінансами, т.ч. за касовими операціями військових частин; контроль витрат та забезпечення своєчасної оплати за надані послуги або отримані товари та послуги; ефективне ведення податкового обліку; уникнення податкових ризиків та штрафних санкцій; забезпечення обліку необоротних активів, запасів, кадрів для підтримки оптимального рівня готовності військових частин до виконання своїх обов'язків; ефективне управління зарплатою та грошовим забезпеченням, що гарантує справедливу та своєчасну виплату працівникам військових частин та сприяє підтримці морального та професійного становища персоналу.

18. У програмному рішенні MASTER.Військова частина існує два типи довідників: загальносистемні та користувацькі. Обидва типи довідників сприяють ефективному управлінню та забезпечують однаковий рівень доступу до інформації всім працівникам військової частини, що сприяє забезпеченню однаковості підходів та дотриманню внутрішніх стандартів. Адміністрування відіграє ключову роль у забезпеченні безперебійної та ефективної роботи інформаційної системи військової частини, а також в забезпеченні безпеки та конфіденційності даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Fouzi H. Міжнародний досвід підготовки кадрів військовослужбовців та обліку витрат на них: можливості застосування в Лівії. *Social development & Security*. 2018. Vol. 7, Iss. 5. С. 68–77.
2. Бойко Б. В. Гарантії захисту персональних даних військовозобов'язаних під час їх використання в державних реєстрах для військового обліку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 410-415.
3. Бондаренко Д. В., Маркова Н. М. Механізм відображення в обліку та звітності військового збору. *Науковий вісник Полісся*. 2015. Вип. 1. С. 97-101.
4. Братковський В. М. Проблемні питання правового регулювання порушення процедури військового обліку військовозобов'язаними у процесі мобілізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2016. Вип. 39(1). С. 120-124.
5. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-VI#Text>
6. Горай О. С., Свірко С. В. Військові дії як детермінанти впливу на обліково-аналітичне забезпечення управління промисловими підприємствами в Україні. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2022. Вип. 2. С. 10-17.
7. Гресь Н. Л. Обліково-правові аспекти адміністрування військового збору. *Облік і фінанси*. 2017. № 2. С. 6-12.
8. Ковтун А. В., Зозуля А. В. Обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення системи організації обліку використання автомобільної техніки у підрозділах, військових частинах та з'єднаннях Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2021. № 3. С. 71-77.
9. Кондратенко Ю. В., Педан Ф. П., Руденська Г. В., Ткаченко М. В., Федоренко Р. М. Методичні засади створення та впровадження управлінського

обліку у військову сферу. *Системи управління, навігації та зв'язку*. 2014. Вип. 3. С. 74-79.

10. Корнєв О. В., Семенченко С. В., Бондар Є. В. Обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення системи організації обліку використання автомобільної техніки у підрозділах, військових частинах і з'єднаннях Національної гвардії України. *Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України*. 2022. Вип. 2. С. 43-49.

11. Крутова А. С., Нестеренко О. О., Коробкіна І. С. Особливості нарахування та обліку військового збору. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2015. Вип. 1. С. 19-29.

12. Кухар О. В. Щодо окремих моментів адміністративної відповідальності за пошкодження військово-облікових документів. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Право"*. 2022. Вип. 36. С. 130-136.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 "Доходи": Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text>

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 "Витрати": Наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text>

15. Овчарик З. Д. Актуальність введення і продовження терміну стягнення військового збору та його облік. *Економічні науки. Серія : Облік і фінанси*. 2014. Вип. 11(2). С. 248-254.

16. Панченко Н. І., Гордієнко І. М. Особливості проведення судових економічних експертиз з питань обліку військового майна. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. Вип. 22. С. 500-512.

17. Педан Ф. П., Руденська Г. В., Кондратенко Ю. В. Аналіз досвіду використання управлінського обліку у військовій сфері. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2014. № 3. С. 76-79.

18. Перчук О. В., Артюх О. О. Організація військового обліку в системі управління персоналом підприємства. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 57. С. 69-77.

19. Пінчук О. А. Рациональна організація аналітичного обліку у військових частинах. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1. С. 40-44.

20. Податковий Кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

21. Попередній перегляд: Завантажити - 553.992 Кб Зміст випуску Google Scholar Цитування

22. Правдивець О. Аналіз чинників, які впливають на функціонування системи військового обліку громадян України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Військові та технічні науки*. 2016. № 1. С. 223-230.

23. Правдивець О. М. Нормативно-правове забезпечення створення та функціонування інформаційної автоматизованої системи військового обліку громадян України. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2015. № 3. С. 130-132.

24. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1076-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-14#Text>

25. Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 17.08.2017 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-17#Text>

26. Про затвердження Інструкції з особливостей ведення обліку, передачі та повернення надлишкового рухомого військового майна (крім стрілецької зброї та боєприпасів) в системі Міністерства оборони України: Наказ Міністерства оборони України від 18.07.2019 №388. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE33874?an=1>

27. Про затвердження Методики визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.1998 № 759. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/759-98-%D0%BF#Text>

28. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку примусово відчуженого або вилученого майна в умовах воєнного стану: Наказ Міністерства оборони України від 05.09.2023 № 544. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0544322-23#Text>

29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності": Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10#Text>

30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 "Запаси": Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10/paran4#n4>

32. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 "Запаси": Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10/paran4#n4>

33. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text>

34. Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 № 748. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748-2000-%D0%BF#Text>

35. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 № 1225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-%D0%BF#n11>

36. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11#Text>

37. Про затвердження Порядку списання військового майна у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту: Наказ Міністерства оборони України від 29.03.2021 № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0655-21#Text>

38. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>

39. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 № 4765-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>

40. Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1919. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1919-2000-%D0%BF#Text>

41. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 № 1075-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>

42. Сініцин І. П., Сироватський Л. А., Милашенко Ю. І. Особливості автоматизації процесів первинного обліку наявних ресурсів військових частин Збройних Сил України. *Збірник наукових праць центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2013. № 1. С. 73-76.

43. Томчук Ю. Ю. Методика обліку нарахувань та виплат військовослужбовцям. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С. 204-211.